

УДК 342.841:347.5

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-1\(15\)-20-31](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-1(15)-20-31)

Співак Марина Вікторівна доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Національна академія внутрішніх справ, доктор політичних наук, кандидат юридичних наук, Соломянська пл. 1, м. Київ, tel.: (067) 735-13-05, <https://orcid.org/0000-0002-9471-7154>

Бухтіярова Ірина Геннадіївна доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Національна академія внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03151, тел.: (050) 722-80-66, <https://orcid.org/0000-0001-6348-9577>

Бухтіяров Олексій Анатолійович доцент кафедри правоохоронної діяльності, Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи Державного податкового університету Міністерства фінансів України, кандидат юридичних наук, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08205, тел.: (095) 333-33-25, <https://orcid.org/0000-0002-6372-0756>

КВАЛІФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВПОРУШЕНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація. Здійснення вільного волевиявлення людей є основною рисою демократичної держави. Право обирати і бути обраним громадянам надає не лише Конституція України, а й гарантується Виборчим кодексом України. Проведення виборів є запорукою демократії в нашому суспільстві. Кодекс України про адміністративні правопорушення надає перелік правопорушень за вчинення яких особу мають право притягнути до адміністративної відповідальності.

Питання забезпечення належного дотримання процедури проведення виборів є актуальним та нагальним для сьогодення. Передбачена законом юридична відповідальність за порушення виборчого законодавства є необхідною гарантією здійснення вільного волевиявлення. Юридична відповідальність є невід'ємним компонентом виборчого процесу. Вона виступає в якості однієї з правових гарантій проведення вільних демократичних виборів, які здійснюються на основі загального, рівного й прямого виборчого права під час таємного голосування. Слід зазначити, що останнє є публічно-правовим засобом забезпечення суспільного інтересу й

правопорядку під час реалізації громадянами виборчих прав і права на участь у референдумі. Проведення виборів, супроводжуються порушенням законодавства виборчого права або порушенням прав громадян під час проведення та підготовки виборів. Цим правопорушенням приділена ціла глава Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме Глава 15-а, яка визначає адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Кваліфікована та правильна кваліфікація правопорушень є вкрай важлива у розрізі захисту прав та свобод людини та громадянина. Належна кваліфікація підтверджує професійність працівників поліції, а тому не повинно бути двозначних трактувань. На жаль, в діючому державному законодавстві багато колізій та неоднозначних трактувань, що призводить і надалі до суперечок науковців щодо визначення правильної кваліфікації правопорушень.

Забезпечення вищезгаданого процесу з дотриманням прав та свобод людини та громадянина є важливим для демократичної держави. Надати можливість зробити власний вибір щодо майбутнього держави є обов'язок кожного з громадян натомість обов'язок держави забезпечити виборчий процес з дотриманням законодавства та неминучим притягненням до адміністративної відповідальності правопорушників. І це можливо лише при вірній кваліфікації правопорушень для забезпечення охорони прав та свобод людини та громадянина.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, народне волевиявлення, виборче право.

Spivak Maryna Viktorivna associate Professor of the Department of Public Management and Administration of the National Academy of Internal Affairs, Doctor of Political Sciences, Candidate of Law, Solomyanska Square, 1, Kyiv, tel.: (067) 735-13-05, <https://orcid.org/0000-0002-9471-7154>

Bukhtiyarova Iryna Hennadiivna, associate professor of the Department of Public Management and Administration of the National Academy of Internal Affairs, Candidate of Law, 03151, sq. Solomyanska, 1, Kyiv, tel.: (050) 722-80-66, <https://orcid.org/0000-0001-6348-9577>

Bukhtiyarov Oleksiy Anatoliyovych, associate professor of the Department of Law Enforcement of the Educational and Scientific Institute of Economic Security and Customs Affairs of the State Tax University of the Ministry of Finance of Ukraine, Candidate of Law, University St., 31, Irpin, 08205, tel.: (095) 333-33-25, <https://orcid.org/0000-0002-6372-0756>

QUALIFICATION OF ADMINISTRATIVE OFFENSES THAT INTERFERE WITH THE PERFORMANCE OF THE PEOPLE'S WILL AND THE ESTABLISHED PROCEDURE FOR ITS ENSUREMENT

Abstract. The realization of the free will of people is the main feature of a democratic state. The right to vote and be elected is granted to citizens not only by the Constitution of Ukraine, but also guaranteed by the Election Code of Ukraine. Holding elections is a guarantee of democracy in our society. The Code of Ukraine on Administrative Offenses provides a list of offenses for the commission of which a person has the right to be held administratively liable.

The issue of ensuring proper observance of the election procedure is relevant and urgent for today. Legal liability for violation of election legislation provided by law is a necessary guarantee of the exercise of free expression of will. Legal responsibility is an integral component of the election process. It acts as one of the legal guarantees of holding free democratic elections, which are carried out on the basis of universal, equal and direct suffrage during a secret ballot. It should be noted that the latter is a public-legal means of ensuring public interest and law and order during citizens' exercise of electoral rights and the right to participate in a referendum. Elections are accompanied by violations of electoral legislation or violations of citizens' rights during the conduct and preparation of elections.

Qualified and correct classification of offenses is extremely important in terms of protecting the rights and freedoms of a person and a citizen. Proper qualification confirms the professionalism of police officers, and therefore there should be no ambiguous interpretations. Unfortunately, there are many conflicts and ambiguous interpretations in the current state legislation, which continues to lead to disputes among scientists regarding the definition of the correct qualification of offenses.

Ensuring the aforementioned process with respect for human and citizen rights and freedoms is important for a democratic state.

Keywords: administrative responsibility, administrative offense, public expression of will, electoral right.

Постановка проблеми. Здійснення вільного волевиявлення людей є основною рисою демократичної держави. Право обирати і бути обраним громадянам надає не лише Конституція України, а й гарантується Виборчим кодексом України. Проведення виборів є запорукою демократії в нашому суспільстві. Кодекс України про адміністративні правопорушення надає перелік правопорушень за вчинення яких особу мають право притягнути до адміністративної відповідальності.

В умовах євроінтеграційних процесів особливої актуальності набуває захист прав та свобод людини та громадянина. Проведення ґрунтовного

теоретико-правового аналізу кваліфікації проступку надає можливість правильної кваліфікації дій, які вчинені особою, для визначення до якого саме виду юридичної відповідальності потрібно притягнути особу і цим гарантується дотримання прав та свобод людини та громадянина. Здійснення правильної кваліфікації залежить від професійності працівників правоохоронних органів, які здійснюють провадження щодо вчинення адміністративного правопорушення, тому дослідження зазначеної теми має не лише теоретичне значення для науковців, але і практичне для діючих працівників правоохоронних органів, а саме працівників Національної поліції, які уповноважені відкривати провадження у справах про адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання притягнення до адміністративної відповідальності громадян за правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення були предметом дослідження таких науковців, як А. Берлач, А. Гуржій, Т. Коломоєць, В. Колпакова, О. Кузьменко, І Пастуха, М. Плугатиря, О. Стрельченко, В. Стеценко, В. Радиша, В. Пашко та ін. Натомість класифікації зазначених правопорушень цілеспрямовано не досліджували.

Метою статті є ґрунтовне дослідження теоретико-правових засад кваліфікації адміністративних правопорушень, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2014 року Україна обрала шлях до вступу в Європейський союз, стала на шлях євроінтеграції. Задля побудови демократичної держави з європейськими цінностями керівництву країни потрібно не лише приймати нові закони та підлаштовувати вітчизняне законодавство до європейського, але й неухильно дотримуватися існуючих законів особливо щодо дотримання прав та свобод людини та громадянина. Конституція України передбачає великий обсяг прав та свобод людини та громадянина, які включають в себе особисті, політичні, економічні права тощо. Одним із таких прав є право обирати та бути обраним. Так, згідно ст. 69 Конституції України передбачено, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії [1]. Конституція України надає відповідне право лише особам, які досягли на день проведення виборів вісімнадцяти років. Не мають права голосу громадяни, яких визнано судом недієздатними [1]. Конституція визначає, що вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Виборцям гарантується вільне волевиявлення [1].

Тобто ніхто не має права впливати на волевиявлення громадянина і примушувати його до таких дій.

Здійснення вільного волевиявлення людей є основною рисою демократичної держави. Право обирати і бути обраним громадянам надає не лише Конституція України, а й гарантується Виборчим кодексом України. Проведення виборів є запорукою демократії в нашому суспільстві. Відповідно до Виборчого Кодексу України вибори є безпосередньою формою демократії. Вибори в Україні є основною формою народного волевиявлення, способом безпосереднього здійснення влади Українським народом. Вибори є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування [2].

Так, відповідно до Конституції України та Виборчого кодексу України в Україні проводяться такі типи виборів: вибори Президента України; вибори народних депутатів України; місцеві вибори: вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; вибори депутатів сільської, селищної, міської ради; вибори сільського, селищного, міського голови; вибори депутатів районної ради; вибори депутатів обласної ради; вибори депутатів районної у місті ради (у містах, де утворені районні у місті ради) [1; 2].

Питання забезпечення належного дотримання процедури проведення виборів є актуальним та нагальним для сьогодення. Передбачена законом юридична відповідальність за порушення виборчого законодавства є необхідною гарантією здійснення вільного волевиявлення. Юридична відповідальність є невід'ємним компонентом виборчого процесу. Вона виступає в якості однієї з правових гарантій проведення вільних демократичних виборів, які здійснюються на основі загального, рівного й прямого виборчого права під час таємного голосування. Слід зазначити, що останнє є публічно-правовим засобом забезпечення суспільного інтересу й правопорядку під час реалізації громадянами виборчих прав і права на участь у референдумі [3].

Чинне законодавство України передбачає декілька видів юридичної відповідальності за порушення виборчого процесу. До таких можна віднести кримінальну, дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову відповідальність. На наш погляд, найбільш дієва є адміністративна відповідальність. Враховуючи те, що санкцією за ці правопорушення є штраф, то вона не лише здійснює каральну функцію для правопорушника, а й превентивну для інших учасників виборчого процесу та поповнює державний бюджет, який на сьогоднішній день має великий дефіцит у зв'язку з негативними подіями в країні. А саме майже два роки застосовувались карантинні обмеження спричинені вірусом COVID, що негативно відобразилося на економічному розвитку країни. Та широкомасштабне

вторгнення Російської Федерації в Україну 2022 року, що неминуче відобразилося на економіці. Спостерігаємо значний спад. Не працює на повну потужність велика кількість підприємств, що в свою чергу спричиняє не поповнення бюджету податками.

Проведення виборів, як показує статистичні данні Національної поліції, супроводжуються порушенням законодавства виборчого права або порушенням прав громадян під час проведення та підготовки виборів. Цим правопорушенням приділена ціла глава Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме Глава 15-а, яка визначає адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення.

Відповідно до Глави 15-а КУПАП до адміністративної відповідальності громадянина України можуть притягнути за наступніть неправомірні дії: порушення порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів Державного реєстру виборців, виборчих комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі, та використання таких списків; порушення права громадянина на ознайомлення з відомостями Державного реєстру виборців, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі; порушення порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням засобів масової інформації та порядку участі в інформаційному забезпеченні виборів; порушення обмежень щодо ведення передвиборної агітації, агітації референдуму; ненадання можливості оприлюднити відповідь щодо інформації, поширеної стосовно суб'єкта виборчого процесу; порушення права на користування приміщеннями під час виборчої кампанії; виготовлення або розповсюдження друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск; порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях; порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, порушення порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії, порушення порядку надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації референдуму; замовлення або виготовлення виборчих бюлетенів понад встановлену кількість; ненадання копії виборчого протоколу; невиконання рішення виборчої комісії, комісії з референдуму; відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне звільнення з роботи; порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму;

порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; публічне розголошення виборцем, учасником референдуму результатів волевиявлення в приміщенні для голосування; пошкодження, приховування, знищення свого виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі або винесення його за межі приміщення для голосування; перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, або діяльності суб'єкта виборчого процесу, процесу референдуму [4].

З вищезазначеного можемо зробити висновок, що у усіх адміністративних правопорушень можна виділити чотири основні групи залежно від об'єкта посягання, а саме: правопорушення, що посягають на порядок та вимоги передвиборчої агітації; правопорушення, що посягають на роботу виборчих комісій; правопорушення, які посягають на функціонування Державного реєстру виборців та правопорушення, які впливають на результати виборів.

Для того щоб притягнути особу до адміністративної відповідальності повинно бути три підстави. До таких підстав належать: нормативна, фактична та процесуальна. Щодо нормативної підстави, то це всі дії, які передбачені Конституцією України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Виборчим кодексом та іншими законодавчими актами, які регулюють відносини у сфері виборчого права.

Фактична підстава передбачає собою вчинення самого правопорушення, передбаченою нормою права. І процесуальна підстава це обов'язково повинна бути реакція держави в особі компетентних органів, наприклад, органів Національної поліції, які зафіксують правопорушення склавши адміністративний протокол про вчинення адміністративного правопорушення.

Для притягнення особи до адміністративної відповідальності потрібно усі три підстави. Потрібно зазначити, що справи про адміністративні правопорушення в сфері виборчого права розглядаються судам, а тому є лише три місяці для притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинене правопорушення. Строки розгляду справи за перераховані правопорушення належать до спеціальних згідно Кодексу України про адміністративні правопорушення і тому справу суд зобов'язаний розглянути у триденний термін після отримання справи, окрім правопорушень за порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру; публічне розголошення виборцем, учасником референдуму результатів волевиявлення в приміщенні для голосування; пошкодження, приховування, знищення свого виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі або винесення його за

межі приміщення для голосування; перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, або діяльності суб'єкта виборчого процесу, процесу референдуму [4], які розглядаються у звичайні терміни. Спеціальні терміни розгляду справи ще раз підтверджують особливу значущість правопорушень, що посягають на народне волевиявлення.

Кваліфікована та правильна кваліфікація правопорушень є вкрай важлива у розрізі захисту прав та свобод людини та громадянина. Належна кваліфікація підтверджує професійність працівників поліції, а тому не повинно бути двозначних трактувань. На жаль, в діючому державному законодавстві багато колізій та неоднозначних трактувань, що призводить і надалі до суперечок науковців щодо визначення правильної кваліфікації правопорушень.

Для визначення кваліфікації вважаємо за потрібне спочатку надати визначення кваліфікації проступку, адже вітчизняні науковці визначають поняття кваліфікації по різному. Так, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко кваліфікацію адміністративних проступків вважають встановлення і процесуальне закріплення точної відповідності між ознаками вчинених дій чи бездіяльності й ознаками складу правопорушення, передбаченого адміністративним законодавством [5, с. 8; 6, с. 40]. Схожу дефініцію пропонують А.І. Берлач та О.М. Стороженко, на думку яких, кваліфікація адміністративного проступку (адміністративно-правова кваліфікація) – це встановлення й процесуальне закріплення тотожності юридично значущих ознак посягання ознакам делікту, передбаченого адміністративним законодавством [6; 7, с. 7–8]. А.В. Гуржій визначає кваліфікацію адміністративних правопорушень як встановлення відповідності ознак фактичного діяння ознакам складу правопорушення, передбаченого адміністративно-деліктним законодавством України [6; 8].

Можемо зробити висновок, що кваліфікація правопорушення це визначення та процесуальна фіксація всіх ознак протікання діяння чи бездіяльності особи у відповідності до складу правопорушення, який передбачений адміністративним законодавством. Тобто юридична характеристика протиправного діяння та встановлення відповідності вчинених дій існуючому складу правопорушення.

При кваліфікації правопорушень, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення визначається, у першу чергу, склад правопорушення. Він становить суб'єкт, об'єкт, суб'єктивну сторону, об'єктивну сторону.

Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення суб'єктом є осудна особа, яка досягла 16-річного віку та виділяють 2 групи суб'єктів загальні та спеціальні. Загальні - ті які повинна мати будь яка особа (вік, осудність) вони загальні для всіх. Спеціальні - ті, що вказують на

особливості правового становища суб'єктів і дозволяють диференціювати відповідальність різних категорій осіб. Особливості правових статусів обумовлюють закріплення спеціальних ознак суб'єкта [9].

До осіб, яких можуть притягнути до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення належать як загальний суб'єкт так і спеціальний. Тобто це може бути будь-яка фізична особа (громадян України, іноземець), посадові та службові особи, члени виборчих комісій, власники приміщень в яких проводять вибори, представники засобів масової інформації, рекламні агентства та їх співробітники тобто будь-яка фізична особа, яка задіяна у виборчому процесі і процесі народного волевиявлення. Учасник народного волевиявлення, учасник передвиборчої компанії, кандидат на вибори чи член виборчої комісії.

Суб'єктивна сторона правопорушення полягає у психічному ставленні суб'єкта до антигромадського діяння. Основною ознакою суб'єктивної сторони складу є вина. Вина поняття родове, воно охоплює дві можливі форми стану психіки: умисел і необережність [9; 10]. Щодо правопорушень, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення, то в більшості суб'єктивна сторона правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини у формі умислу.

Об'єктом даної групи адміністративних правопорушень є суспільні відносини у сфері виборчого права, волевиявлення населення та проведення референдумів. Безпосередній об'єкт визначається при фіксації правопорушення. В залежності від вчиненого правопорушення це може бути порядок проведення реєстрації кандидатів, порядок проведення передвиборчої агітації тощо [11].

Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення – це зовнішній прояв суспільно-небезпечного посягання на об'єкт, що перебуває під охороною адміністративно-правових санкцій. Об'єктивну сторону складу утворюють ознаки, що характеризують зовнішній прояв проступку. Тобто це система передбачених нормою адміністративного права ознак, які характеризують зовнішній бік правопорушення [9, 10]. Тобто всі протиправні дії, які передбачені Главою 15-а Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Відповідно до законодавства України до правопорушень у сфері виборчого законодавства та народного волевиявлення можна віднести: перешкоджання шляхом насильства, обману, погроз, підкупу чи іншим способом вільному здійсненню громадянином України права обирати і бути обраним; використання свого посадового або службового становища з метою бути обраним; порушення порядку ведення Державного реєстру виборців і

порядку подання відомостей про виборців до органів державного реєстру виборців та виборчих комісій, фальсифікація таких відомостей; несвоєчасне складання попередніх списків виборців чи уточнення відомостей, що повинні містити ці списки; порушення права громадянина на ознайомлення з попереднім списком виборців, з відомостями державного реєстру виборців; поширення явно неправдивих відомостей про кандидатів або здійснення інших дій, що принижують честь і гідність кандидатів; перешкоджання веденню передвиборної агітації чи порушення встановлених правил ведення передвиборної агітації; порушення встановленого законом порядку фінансування виборчого процесу; перешкоджання або втручання в роботу виборчих комісій або в діяльність членів виборчих комісій, пов'язану з виконанням ними своїх повноважень; перешкоджання голосуванню на виборчих дільницях; порушення таємниці голосування; примус виборців голосувати всупереч їх волевиявленню; порушення вимог закону під час видачі виборчих бюлетенів: видача громадянам виборчих бюлетенів з метою надання їм можливості проголосувати за інших осіб чи проголосувати більше ніж один раз в ході голосування, видача виборчих бюлетенів громадянам, які не включені до списку виборців на виборчій дільниці, або видача громадянам заповнених виборчих бюлетенів; передача іншим особам незаповнених виборчих бюлетенів, крім випадків, передбачених законом; фальсифікація виборчих документів та фальсифікація підсумків голосування. Законами України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення виборчого законодавства [2; 12].

Основні завдання держави в особі працівників поліції та членів виборчої комісії, які організовують виборчий процес під час здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення: охорона виборчої документації; охорона громадського порядку та громадської безпеки; негайне реагування на надзвичайні події; супроводження виборчої документації; виявлення та документування порушень законодавства про вибори [9; 10].

Забезпечення чесного та законного народного волевиявлення є основною рисою держави. Тому забезпечення вищезгаданого процесу з дотриманням прав та свобод людини та громадянина є важливим для демократичної держави. Надати можливість зробити власний вибір щодо майбутнього держави є обов'язок кожного з громадян натомість обов'язок держави забезпечити виборчий процес з дотриманням законодавства та неминучим притягненням до адміністративної відповідальності правопорушників. І це можливо лише при вірній кваліфікації правопорушень для забезпечення охорони прав та свобод людини та громадянина.

Висновки. Враховуючи все вищезгадане можемо зробити висновок, що кваліфікація адміністративних правопорушень що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення є вкрай

важливими для дотримання прав та свобод людини та громадянина потребують подальшого вивчення враховуючи існування колізій та прогалин у законодавстві та неоднозначність трактувань деяких норм у законодавстві.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996. Голос України від 13.07.1996. № 128 (зі змінами та доповненнями від 01.01.2020)
2. Виборчий кодекс України від 19.12.2019. Голос України від 28.12.2019. № 251
3. Адміністративна відповідальність за порушення виборчих прав. URL: <https://law.chnu.edu.ua/administratyvna-vidpovidalnist-za-porushennia-vyborchikh-prav/>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. Відомості Верховної Ради УСРС від 18.12.1984., 1984 р., № 51, стаття 1122 (зі змінами та доповненнями від 29.12.2022)
5. В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2002. № 5. С. 7–15
6. Давиденко О.О. Теоретико-правові засади кваліфікації адміністративних правопорушень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. С. 102-105
7. Берлач А. Теоретичні проблеми кваліфікації адміністративного делікту. А. Берлач, О. Стороженко. Право України. 2007. № 10. С. 5–8.
8. Гуржій А.В. Сутність і значення адміністративно-правової кваліфікації. Право і суспільство. Адміністративне право та адміністративна діяльність. 2012. № 1 URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/1_2012/43.pdf.
9. Курс адміністративного права України : підручник. 2-ге вид. перероб. і допов. Авторський колектив. Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сущенко В.Д. та інші. К. : Юрінком Інтер 2013.– с. 807
10. Адміністративна відповідальність. Мультимедійний посібник. URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm-vidpov/pages/Dgerela.html>
11. Науково-практичний коментар КУПАП, НПК Кодексу України про адміністративні правопорушення. URL: <http://mego.info>
12. Мега-інфо. Юридичний портал. <http://mego.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%E2%84%96-12>

References:

1. Konstituciya Ukrayini vid 28.06.1996. [Constitution of Ukraine dated June 28, 1996] Golos Ukrayini vid 13.07.1996. № 128 (zi zminami ta dopovnenniyami vid 01.01.2020) [in Ukrainian].
2. Viborchij kodeks Ukrayini vid 19.12.2019. [The Election Code of Ukraine dated 19.12.2019] Golos Ukrayini vid 28.12.2019. № 251 [in Ukrainian].
3. Administrativna vidpovidalnist za porushennia viborchih prav. Retrieved from <https://law.chnu.edu.ua/administratyvna-vidpovidalnist-za-porushennia-vyborchikh-prav/> [in Ukrainian].
4. Kodeks Ukrayini pro administrativni pravoporushennia vid 07.12.1984. [Code of Ukraine on Administrative Offenses dated 07.12.1984.] Vidomosti Verhovnoyi Vadi USRS vid 18.12.1984., 1984 r., № 51, statyya 1122 (zi zminami ta dopovnenniyami vid 29.12.2022) [in Ukrainian].
5. V.K. Kolpakov, O.V. Kuzmenko. (2002) Borotba z organizovanoyu zlochinnistyu i korupciyeyu (teoriya i praktika). [Fight against organized crime and corruption (theory and practice)] 2002. № 5. S. 7–15 [in Ukrainian].
6. Davidenko O.O. (2017) Teoretiko-pravovi zasadi kvalifikaciyi administrativnih pravoporushen. [Theoretical and legal principles of qualification of administrative offenses.] *Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu.- Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University* 102-105 [in Ukrainian].

7. Berlach A. (2007) Teoretichni problemi kvalifikaciyi administrativnogo deliktu. [Theoretical problems of qualification of an administrative delict.] A. Berlach, O. Storozhenko. Pravo Ukraini. № 10. 5–8. [in Ukrainian].
8. Gurzhij A.V.(2012) Sutnist i znachennya administrativno-pravovoyi kvalifikaciyi. [The essence and meaning of administrative and legal qualification] *Pravo i suspilstvo. Administrativne pravo ta administrativna diyalnist.- Law and society. Administrative law and administrative activity.* № 1 Retrieved from http://pravosuspilstvo.org.ua/archive/2012/1_2012/43.pdf. [in Ukrainian].
9. Avtorskij kolektiv. Kuzmenko O.V., Pastuh I.D., Sushenko V.D. ta inshi. (2013) Kurs administrativnogo prava Ukraini : pidruchnik. 2-ge vid. pererob. i dopov. [Course of administrative law of Ukraine: textbook. 2nd edition processing and added] K. : Yurinkom Inter . 807 [in Ukrainian].
10. Administrativna vidpovidalnist. Multimedijnij posibnik. [Administrativna vidpovidalnist. Multimedia option.] Retrieved from <https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm-vidpov/pages/Dgerela.html> [in Ukrainian].
11. Naukovo-praktichnij komentar KUPAP, NPK Kodeksu Ukraini pro administrativni pravoporushennya. [Naukovo-praktichnij komentar KUPAP, NPK Kodeksu Ukraini pro administrativni pravoporushennya.] Retrieved from <http://mego.info> [in Ukrainian].
12. Mega-info. Yuridichnij portal. [Mega-info. Legal portal] Retrieved from <http://mego.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%E2%84%96-12> [in Ukrainian].